

KS. RYSZARD KAMIŃSKI

DUSZPASTERSTWO RODZIN JAKO DZIAŁALNOŚĆ ZBAWCZA KOŚCIOŁA

PASTORAL CARE OF FAMILIES AS A SALVIFIC ACTIVITY OF THE CHURCH

A b s t r a c t. Saving activity is realized in different dimensions of the universal Church, of the diocese and the parish community. In all these aspects of the Church life salvific activity is expressed in various forms of pastoral ministry. Among these forms the pastoral care for families takes the first place. The essence of this pastoral care understood as a saving activity is to discover God's plan for marriage and family, and also to help spouses and families in its implementation. As majority of people is called to live in marriage and family, they remain in the center of the global saving activity of the Church. In relation to marriages and families the Church carries out its duty first of all by pastoral care of families. In this sense, the pastoral care of families is a crucial element of the whole saving activity of the Church.

According to the Apostolic Exhortation "Familiaris Consortio" the pastoral care for families as a saving activity aims to realize a community of faith and love by proclaiming the God's Word, liturgical celebrations and bear witness of Christian life. It shall lead the people in their everyday marital and family life to the personal encounter with God in faith and love (cf. FC 65-73). Areas of pastoral care families as a saving activity are different. They can be reduced to five aspects: the defense of human life, preparation for marriage and family life, family assistance, family counseling and education of parents and care for families in special situations. In every area of family pastoral care there are a few specific tasks.

Key words: Family pastoral care, the saving activity of the Church, pastoral theology, organic pastoral care, marriage and family counseling, education of parents.

Sformułowanie tematu narzuca jego porządek merytoryczny. W tym porządku merytorycznym najpierw pojawia się kwestia, czym jest duszpasterstwo rodzin i czym jest działalność zbawcza Kościoła. Następnie przejdziemy

Ks. prof. dr hab. RYSZARD KAMIŃSKI – emerytowany profesor zwyczajny Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; e-mail: rkaminski@kul.pl

do kwestii duszpasterstwa rodzin jako jednej z form realizacji działalności zbawczej Kościoła. W dalszej kolejności zajmiemy się specyfiką duszpasterstwa rodzin jako elementu składowego całościowej działalności zbawczej Kościoła.

I. WYJAŚNIENIE TERMINÓW: „DUSZPASTERSTWO RODZIN” I „DZIAŁALNOŚĆ ZBAWCZA KOŚCIOŁA”

Terminu „duszpasterstwo rodzin” używamy w dwojakim znaczeniu: a) na oznaczenie subdyscypliny teologii pastoralnej, która wypracowuje podstawy, normy i zasady dla działalności duszpasterskiej ukierunkowanej na rodzinę, oraz: b) na oznaczenie działalności pastoralnej zaadresowanej do osób tworzących rodzinę lub przygotowujących się do jej założenia. W działalność tę jest zaangażowane duchowieństwo i laikat na różnych poziomach organizacyjnych i strukturalnych duszpasterstwa rodzin. Oba powyższe znaczenia duszpasterstwa rodzin są wobec siebie komplementarne. Obejmują dwa wymiary tej samej rzeczywistości, którą stanowią małżeństwo i rodzina oraz problemy z nimi związane. Codzienna obserwacja wskazuje, że działalność duszpasterska ukierunkowana na małżeństwo i rodzinę bez naukowej refleksji jest chaotyczna i nieuporządkowana. Tak samo teoria duszpasterstwa rodzin, pozbawiona odniesienia do praktycznej troski pastoralnej Kościoła o małżeństwo i rodzinę, jest refleksją życzeniową, niepowiązaną z aktualną rzeczywistością. Tylko duszpasterstwo rodzin jako działalność wykorzystująca do swojej realizacji osiągnięcia naukowo-badawcze, może być realną pomocą małżeństwu i rodzinie „w odkrywaniu i przeżywaniu przez nią swego powołania i posłannictwa” (FC 69)¹.

Adhortacja apostolska *Familiaris consortio* nie podaje wprost określenia duszpasterstwa rodzin, ale posługuje się opisem tej „specyficznej i szczególnej formy duszpasterstwa; której źródłem i odpowiedzialnym inicjatorem jest sam Kościół, działający poprzez swoje struktury i swych pracowników” (FC 69). Przywołany dokument papieski z naciskiem podkreśla pilną potrzebę duszpasterskiej obecności Kościoła dla rozwoju rodziny (por. FC 66, 77-84). Dlatego „trzeba podjąć każdy wysiłek, aby zorganizować i rozwinąć duszpa-

¹ Duszpasterstwo rodzin jako dyscyplina naukowa jest stosunkowo młoda. Jej obudowę merytoryczną znajdujemy w adhortacji apostolskiej *Familiaris consortio* (FC 17-86).

sterstwo rodzin, troszcząc się o tę pierwszoplanową dziedzinę duszpasterstwa” (FC 65)².

Drugim określeniem jest „działalność zbawcza Kościoła”. Stanowi ona kontynuację misji Chrystusa przekazanej Kościołowi w nakazie misyjnym spełnianym przez wszystkie czasy w mocy Ducha Świętego (zob. J 20, 21-23). Wymiary działalności zbawczej Kościoła wynikają z potrójnej funkcji Chrystusa, w której uczestniczą wszyscy członkowie Kościoła. Przedmiotem działalności zbawczej Kościoła jest Boże dzieło zbawienia każdego człowieka dokonane w Jezusie Chrystusie.

Działalność zbawcza Kościoła realizowana jest w różnych płaszczyznach: Kościoła powszechnego, diecezji i wspólnoty parafialnej. Na wszystkich tych płaszczyznach działalność zbawcza wyraża się w różnych formach pastoralnych, wśród których priorytetowe miejsce zajmuje duszpasterstwo rodzin.

Ze względu na różne uwarunkowania nie może być zachowany jeden model realizacji działalności zbawczej. Dlatego, aby trwać w realiach współczesnego życia, musi ona uwzględniać nie tylko normy zaczerpnięte z Objawienia Bożego i Magisterium Kościoła, ale także historyczne korzenie i podstawowe uwarunkowania ludzkiego życia i na znajomości tych uwarunkowań się opierać. Tylko przy takim podejściu Kościół może dotrzeć do ludzi z posługą zbawczą.

W realizacji działalności zbawczej Kościoła łączą się i uzupełniają wzajemnie posługa duszpasterska i apostołstwo świeckich, ponieważ obie te formy posługi zbawczej Kościoła są uczestnictwem w tym samym posłannictwie Chrystusa.

² Według B. Mierzwińskiego: „Duszpasterstwo rodzin są to różnorodne formy pastoralnego działania Kościoła, dotyczące osób żyjących w małżeństwie i rodzinie lub przygotowujących się do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny”. Definicja ta dotyczy tylko duszpasterstwa rodzin jako działalności Kościoła, pomija zaś aspekt refleksji naukowej. Zob. B. M i e r z w i ń s k i. *Rodzin duszpasterstwo*. W: *Leksykon teologii pastoralnej*. Red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski. Lublin: TN KUL 2006 s. 737. Także określenie K. Wojaczka dotyczy tylko duszpasterstwa rodzin jako działalności Kościoła: „Duszpasterstwo rodzin jest działalnością Kościoła, który pełni zbawcze posłannictwo wobec rodziny, obejmując wszystkie etapy jej rozwoju oraz całość treści jej życia w perspektywie sakramentalności małżeństwa i wymiaru eklezjalnego rodziny”. Zob. K. W o j a c z e k. *Koncepcja duszpasterstwa rodzin w „Familiaris consortio”*. W: *Małżeństwo i rodzina w świetle nauki Kościoła i współczesnej teologii*. Red. A. L. Szafrąński. Lublin: TN KUL 1985 s. 275-276. Według J. Wilka: „Duszpasterstwo rodzin jest zbawczą posługą Kościoła, ukierunkowaną na małżeństwo i rodzinę, mającą podbudowę naukową”. J. W i l k. *Czym jest duszpasterstwo rodzin?* „Homo Dei” 67:1998 nr 2 s. 33.

II. DUSZPASTERSTWO RODZIN FORMĄ DZIAŁALNOŚCI ZBAWCZEJ KOŚCIOŁA

Duszpasterstwo rodzin jest jedną z form realizacji działalności zbawczej. Jest to rodzaj posługi zbawczej Kościoła, która zajmuje w praktyce i doktrynie pastoralnej priorytetowe miejsce³. Jest to stwierdzenie oficjalnego nauczania Kościoła. Paweł VI w encyklice *Humanae vitae*, zwracając się do biskupów, pisał: „kierujemy tę nagłą prośbę, abyście z gorliwością [...] oddali się dziełu zabezpieczenia małżeństwa i obrony jego świętości [...]. Zadanie to uważajcie za najważniejsze dzieło i obowiązek nałożony na was w obecnych czasach” (HV 30). Jan Paweł II, nawiązując do powyższej myśli, stwierdził: „trzeba podjąć każdy wysiłek, aby zorganizować i rozwinąć duszpasterstwo rodzin [...] bo przyszłość zależy w wielkiej mierze od Kościoła domowego” (FC 65). Jan Paweł II określił duszpasterstwo rodzin dziedziną pierwszoplanową i najważniejszą⁴. Według niego „żaden program duszpasterstwa organicznego nie może nigdy, na żadnym poziomie, pominąć duszpasterstwa rodzin” (FC 70). Rozwijając tę myśl, Jan Paweł II stwierdził, że Kościół powinien „nieustrudzenie rozwijać duszpasterstwo rodzin zdolne pobudzić każdą rodzinę do odkrycia i przeżywania [...] misji wyznaczonej jej przez Ewangelię życia” (EV 94)⁵. Także deklaracja o rodzinie z II Światowego Spotkania Rodzin w Rio de Janeiro określa duszpasterstwo rodzin jako posługę priorytetową⁶.

Mając na uwadze powyższe wypowiedzi papieży, Kościół w Polsce z zaangażowaniem, poczynając od lat sześćdziesiątych XX wieku, rozwijał strukturę i działalność duszpasterstwa rodzin na poziomie krajowym, diecezjalnym, dekanalnym i parafialnym. W duchu takiego zaangażowania sytuują się wypowiedzi i postanowienia wielu posoborowych polskich synodów diecezjalnych

³ R. K a m i ń s k i. *Główne kierunki pracy duszpasterskiej Kościoła w Polsce*. W: *Duszpasterstwo a wyzwania XXI wieku. Materiały z Sympozjum Pastoralistów Polskich 22-24 IV 2001*. Red. J. Ostrowski. Kielce: Jedność 2001 s. 56-57.

⁴ FC 73; por. J a n P a w e ł II. List do Rodzin *Gratissimam sane* nr 2.

⁵ Według bpa M. Przykuckiego – byłego przewodniczącego Komisji Duszpasterstwa Rodzin KEP – „duszpasterstwo rodzin jest chyba najważniejszym nurtem w całej działalności Kościoła”. Zob. M. P r z y k u c k i. *Aktualne problemy duszpasterstwa rodzin*. W: Komisja Episkopatu Polski Duszpasterstwa Ogólnego. *Program duszpasterski 1989/90*. Katowice 1989 s. 15.

⁶ Zob. *Rodzina, dar i zadanie, nadzieja ludzkości. Deklaracja Kongresu Teologiczno-Duszpasterskiego w Rio de Janeiro*. „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 1998 nr 1 s. 49-53.

m.in. że „duszpasterze i wierni [...] powinni uważać duszpasterstwo rodzin za dziedzinę pierwszą i z wielu względów najważniejszą”⁷.

Istotą duszpasterstwa rodzin jako działalności zbawczej jest odkrywanie Bożego planu dotyczącego małżeństwa i rodziny, a także pomoc małżonkom i rodzinom w jego realizacji. Ponieważ przeważająca większość ludzi powołana jest do życia w małżeństwie i rodzinie, pozostają one w centrum całościowej działalności zbawczej Kościoła. W odniesieniu do małżeństw i rodzin Kościół realizuje swoją troskę przede wszystkim przez duszpasterstwo rodzin, które w tym sensie jest kluczowym elementem całościowej działalności zbawczej Kościoła⁸.

Według adhortacji apostolskiej *Familiaris consortio* duszpasterstwo rodzin jako działalność zbawcza Kościoła zmierza do urzeczywistnienia wspólnoty wiary i miłości przez głoszenie słowa Bożego, sprawowanie liturgii i świadectwo życia chrześcijańskiego. Ma ono prowadzić ludzi w codziennym ich życiu małżeńsko-rodzinnym do osobowego spotkania z Bogiem w wierze i miłości (por. FC 65-73).

Obszary duszpasterstwa rodzin jako działalności zbawczej Kościoła są rozległe i zróżnicowane. Pierwszym z nich jest troska o obronę życia ludzkiego, i to obronę integralną od poczęcia do naturalnej śmierci. Jest to szczególnie ważne dzisiaj, kiedy na różne sposoby podważa się wartość życia ludzkiego. Obronę tę duszpasterstwo rodzin realizuje poprzez głoszenie Ewangelii życia. Czyni to w stosunku do życia dziecka poczętego a zagrożonego aborcją oraz życia człowieka starego i chorego, zagrożonego eutanazją. Troska duszpasterstwa rodzin przejawia się poprzez przeciwstawianie się kulturze śmierci, która promuje antykoncepcję, aborcję, techniki sztucznej prokreacji oraz badania nad ludzkim embrionem. Duszpasterstwo rodzin podejmuje inicjatywy, mające na celu budowanie w społeczeństwie kultury życia.

Kolejnym obszarem troski duszpasterskiej jest przygotowanie młodzieży do małżeństwa i życia w rodzinie, które przybiera charakter stałego procesu i przebiega w trzech etapach: dalszym, bliższym i bezpośrednim. Cechą wspólną tych trzech etapów jest wychowanie młodzieży do miłości realizowanej w sakramentalnym związku małżeńskim.

Dalszym obszarem troski duszpasterstwa rodzin jest pomoc rodzinie: organizowanie dla małżeństw spotkań, warsztatów i rekolekcji, których zadaniem

⁷ Pierwszy Synod Diecezji Opolskiej (2002-2005): statuty i aneksy: parafia u progu nowego tysiąclecia. Opole 2005 nr 294.

⁸ Zob. *Duszpasterstwo rodzin. Refleksja naukowa i działalność pastoralna*. Red. R. Kamiński, G. Pyżlak, J. Goleń. Lublin-Rzeszów: Bonus Liber 2013.

jest pogłębienie więzi małżeńskiej, głębsze rozumienie się i budzenie pragnienia stawania się domowym Kościołem. Szczególną formą pomocy małżeństwom i rodzinom jest poradnictwo rodzinne, które w Polsce przybiera formę parafialnych poradni rodzinnych, specjalistycznych poradni rodzinnych i telefonu zaufania.

Duszpasterstwo rodzin prowadzi także opiekę nad młodymi małżeństwami i zachęca do tej działalności także inne małżeństwa. Podejmuje różne inicjatywy, aby jak najwięcej młodych małżeństw odnalazło swoje miejsce we wspólnotach rodzin i ruchach religijnych. Udział w nich pomoże młodym małżeństwom umacniać się w realizacji własnego powołania i doświadczaniu duchowego bogactwa Kościoła. Szczególnym obszarem troski duszpasterstwa rodzin są rodziny w sytuacjach trudnych (małżeństwa bezdzietne, małżeństwa mieszane, rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi, z osobami uzależnionymi, z osobami w podeszłym wieku, rodziny bezrobotnych, osoby samotne, rodziny doświadczające wypadków losowych) oraz w sytuacjach nieprawidłowych (rodziny rozbite, osoby żyjące w związkach niesakramentalnych, osoby w wolnych związkach).

Wymienione zadania realizowane są bezpośrednio przez duszpasterstwo rodzin bądź pod jego kierownictwem lub wspólnie z innymi podmiotami działalności pastoralnej. Duszpasterstwo rodzin powinno czuwać, aby wszystkie przywołane wyżej zadania były realizowane przez duszpasterstwo rodzin samodzielnie albo przy wsparciu innych podmiotów i inicjatyw pastoralnych.

III. SPECYFIKA DUSZPASTERSTWA RODZIN JAKO DZIAŁALNOŚCI ZBAWCZEJ

Duszpasterstwo rodzin wpisuje się w całościową działalność zbawczą Kościoła. Ze względu na cel, przedmiot i zakres oddziaływania duszpasterstwa rodzin, można wyodrębnić w nim kilka cech specyficznych:

a) Duszpasterstwo rodzin z istoty rzeczy skierowane jest ku rodzinie, która jest jej przedmiotem. Ale rodzina jest także podmiotem w duszpasterstwie rodzin. Dlatego dokumenty Kościoła stwierdzają, że rodzina jest wspólnotą jednocześnie ewangelizującą i ewangelizowaną (zob. FC 49-50; DDR 51-65), „świętą i uświęcającą” (DDR 60). Rodzina z jednej strony powinna być otwarta na ewangelizacyjne możliwości duszpasterstwa, z drugiej sama ma pełnić posługę ewangelizacji wobec swoich członków, wobec innych rodzin i w najbliższym środowisku.

b) Specyfiką duszpasterstwa rodzin jest to, że odkrywa ono Boży plan wobec małżeństwa i rodziny, ale także, co warto jest podkreślić, niesie pomoc w jego realizacji w codziennym życiu. Duszpasterstwo rodzin pomaga rodzinom w ukazywaniu prawdy o małżeństwie i rodzinie oraz spełnianiu zadań, do których one są powołane: do tworzenia wspólnoty osób, służby życiu, braniu udziału we wszechstronnym rozwoju oraz uczestniczeniu w życiu i posłannictwie Kościoła (por. FC 17). Duszpasterstwo rodzin pomaga także różnymi konkretnymi inicjatywami, w zależności od potrzeb lokalnych, we wcielaniu Bożego planu zbawienia w życie małżonków i każdego członka rodziny.

c) Duszpasterstwo rodzin jako działalność zbawcza ma charakter progresywny. Oznacza to, że ta forma działalności zbawczej towarzyszy rodzinie i ją wspiera na różnych etapach jej formacji i rozwoju (zob. FC 65). Duszpasterstwo rodzin swoją posługą obejmuje przygotowujących się do małżeństwa, narzeczonych i przyjmujących sakrament małżeństwa, wreszcie małżonków i całe rodziny, a w końcu wdowców i wdowy oraz seniorów. Realizacja progresywnego charakteru duszpasterstwa rodzin wymaga różnych form pastoralnych. Istnieje potrzeba pluralizmu form i metod pastoralnych dostosowanych do wieku i potrzeb małżeństw i rodzin. W obecnych warunkach troska o rodzinę powinna być realizowana z większą pieczołowitością, przy czym szczególną troską powinno być objęte przygotowanie kandydatów do małżeństwa oraz małżeństwa w pierwszych latach po zawarciu ślubu, jak też osoby przeżywające kryzys trzeciego okresu życia w rodzinie, gdy małżonków opuszczają dorosłe dzieci.

d) Duszpasterstwo rodzin jest tą posługą zbawczą, która do swojej realizacji wymaga, bardziej niż każda inna posługa pastoralna, dopełniania się i kooperacji posługi duszpasterskiej i apostołstwa świeckich. Posługa zbawcza wobec małżeństwa i rodziny aktualizuje się w skuteczny sposób tylko przy pełnej aktywizacji obu wspomnianych podmiotów: duszpasterzy i katolików świeckich. Harmonijna współpraca i dobra koordynacja obu tych podmiotów zapewnia rozwój działalności zbawczej Kościoła wobec rodzin.

e) Specyfiką działalności zbawczej duszpasterstwa rodzin jest także to, że nie może ona ograniczać się tylko do rodzin katolickich, ale winna przejawiać się wobec wszystkich rodzin. Zgodnie z nauczaniem Kościoła, duszpasterstwo rodzin powinno poszerzać zakres swego oddziaływania na rodziny mieszane wyznaniowo, religijnie i kulturowo, rodziny emigrantów i uciekinierów, rodziny agnostyków i ludzi zdystansowanych względem instytucji kościelnych, a także na rodziny w sytuacjach trudnych i nieprawidłowych (por. FC 65). Dla wszystkich rodzin duszpasterstwo rodzin powinno nieść „słowo prawdy,

dobroci, zrozumienia i żywego uczestnictwa w ich niekiedy dramatycznych trudnościach, wszystkim ofiarując swoją bezinteresowną pomoc” (FC 65). W takim klimacie rodziny będą łatwiej realizować zadania wobec swoich członków, ale także wobec innych rodzin.

*

Duszpasterstwo rodzin od pięćdziesięciu lat, najpierw w PRL, potem w okresie transformacji ustrojowej i początkującej demokracji, czyni wiele dla zachowania religijnego i chrześcijańskiego charakteru rodziny polskiej. Mimo wielkich osiągnięć duszpasterstwa rodzin w wielu obszarach życia i działalności małżeństwa i rodziny, można mu zarzucić pewien mankament. Przebiega on zbyt jednostronnie: od duchowieństwa i delegowanych osób świeckich – ku rodzinie. Nie rozwinął się dotychczas w Polsce na większą skalę ruch rodzin chrześcijańskich dla rozwoju i pomyślności rodziny⁹. Dlatego wydaje się, że potrzebą obecnego czasu jest wzmożona troska Kościoła w Polsce, aby jak największa liczba małżeństw odnalazła swoje miejsce we wspólnotach, ruchach i stowarzyszeniach rodzin. Rodziny w obliczu istniejących dzisiaj zagrożeń potrzebują wsparcia nie tylko ze strony duszpasterstwa rodzin, ale także środowiska chrześcijańskiego i innych rodzin. W takich środowiskach rodziny wzmacniają się wzajemnie w realizacji swojej misji. Jest to również bardzo potrzebne do skutecznego realizowania działalności zbawczej duszpasterstwa rodzin.

BIBLIOGRAFIA

- B i e l e ń R.: Duszpasterstwo rodzin we współczesnej Polsce: uwarunkowania, zadania, prognozy. Lublin 2001.
- Duszpasterstwo rodzin. Refleksja naukowa i działalność pastoralna. Red. R. Kamiński, G. Pyżlak, J. Goleń. Lublin–Rzeszów: Bonus Liber 2013.
- K a m i ń s k i R.: Główne kierunki pracy duszpasterskiej Kościoła w Polsce. W: Duszpasterstwo a wyzwania XXI wieku. Materiały z Sympozjum Pastoralistów Polskich 22-24 IV 2001. Red. J. Ostrowski. Kielce: Jedność 2001 s. 43-61.

⁹ K a m i ń s k i. *Główne kierunki pracy duszpasterskiej* s. 56-57; zob. R. B i e l e ń. *Duszpasterstwo rodzin we współczesnej Polsce: uwarunkowania, zadania, prognozy*. Lublin 2001.

- M i e r z w i ń s k i B.: Rodzin duszpasterstwo. W: Leksykon teologii pastoralnej. Red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski. Lublin: TN KUL 2006 s. 737-743.
- P r z y k u c k i M.: Aktualne problemy duszpasterstwa rodzin. W: Komisja Episkopatu Polski Duszpasterstwa Ogólnego. Program duszpasterski 1989/90. Red. B. Woźnica, A. Lis-kowacka. Katowice 1989 s. 12-21.
- W i l k J.: Czym jest duszpasterstwo rodzin? „Homo Dei” 67:1998 nr 2 s. 32-42.
- W o j a c z e k K.: Koncepcja duszpasterstwa rodzin w „Familiaris consortio”. W: Małżeństwo i rodzina w świetle nauki Kościoła i współczesnej teologii. Red. A. L. Szafranski. Lublin: TN KUL 1985 s. 273-290.

DUSZPASTERSTWO RODZIN JAKO DZIAŁALNOŚĆ ZBAWCZA KOŚCIOŁA

S t r e s z c z e n i e

Działalność zbawcza Kościoła realizowana jest w różnych płaszczyznach: Kościoła powszechnego, diecezji i wspólnoty parafialnej. Na wszystkich tych płaszczyznach życia Kościoła działalność zbawcza wyraża się w różnych formach pastoralnych. Wśród tych form priorytetowe miejsce zajmuje duszpasterstwo rodzin. Istotą duszpasterstwa rodzin jako działalności zbawczej jest odkrywanie Bożego planu dotyczącego małżeństwa i rodziny, a także pomoc małżonkom i rodzinie w jego realizacji. Ponieważ większość ludzi powołana jest do życia w małżeństwie i rodzinie, pozostają one w centrum całościowej działalności zbawczej Kościoła. W odniesieniu do małżeństw i rodzin Kościół realizuje swoją troskę przede wszystkim przez duszpasterstwo rodzin. W tym sensie duszpasterstwo rodzin jest kluczowym elementem całościowej działalności zbawczej Kościoła.

Według adhortacji apostołskiej *Familiaris consortio* duszpasterstwo rodzin jako działalność zbawcza Kościoła zmierza do urzeczywistnienia wspólnoty wiary i miłości przez głoszenie słowa Bożego, sprawowanie liturgii i świadectwo życia chrześcijańskiego. Ma ono prowadzić ludzi w ich codziennym życiu małżeńsko-rodzinnym do osobowego spotkania z Bogiem w wierze i miłości (por. FC 65-73). Obszary duszpasterstwa rodzin jako działalności zbawczej Kościoła są zróżnicowane. Można je sprowadzić do pięciu: obrona życia ludzkiego; przygotowanie do małżeństwa i życia w rodzinie; pomoc rodzinie; poradnictwo rodzinne i pedagogizacja rodziców oraz troska o rodziny w sytuacjach szczególnych. W każdym obszarze duszpasterstwa rodzin jest kilka zadań szczegółowych.

Słowa kluczowe: duszpasterstwo rodzin, działalność zbawcza Kościoła, teologia pastoralna, duszpasterstwo organiczne, poradnictwo małżeńsko-rodzinne, pedagogizacja rodziców.